

Reaktiot ja energia

Erilaisia reaktioita

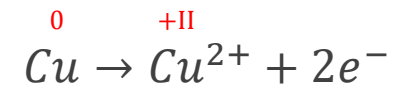
Hapetus-pelkistysreaktiot

- ▶ Atomit pääsevät oktettiin luovuttamalla tai vastaanottamalla elektroneja.
  - ▶ Pelkistyminen = elektronien vastaanottamista
  - ▶ Hapettuminen = elektronien luovuttamista
- ▶ Yleensä epämetallit pyrkivät pelkistymään, ja metallit hapettumaan.
- ▶ Kun elektronien määrä muuttuu, niin myös aineen **hapetusluku** muuttuu. Hapetusluku kertoo elektronien määrän muutokseen atomiin nähden.
  - ▶ Vapaiden ionien kohdalla hapetusluku on yhtä suuri kuin ionin sähkövaraus.

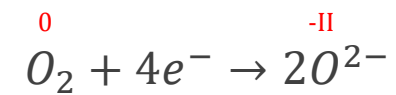
Hiukkanen	Hapetusluku
Au	0
Ca^{+2}	+II
Fe^{3+}	+III
Mn^{7+}	+VII
O^{2-}	-II
F^{-}	-I

- ▶ Jos reaktiossa aineen hapetusluku kasvaa, kyseinen aine **hapettuu**. Jos se pienenee, aine **pelkistyy**.

- ▶ Kuparin ja hapen osareaktiot:

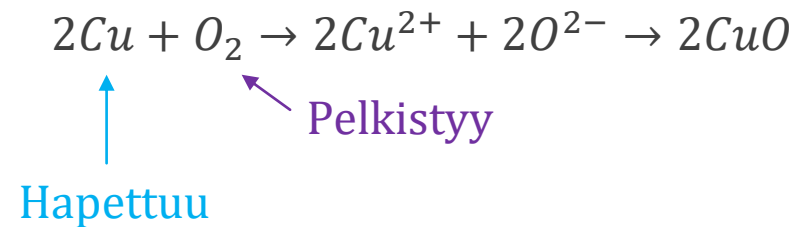

Kupari hapettuu

Happi pelkistyy

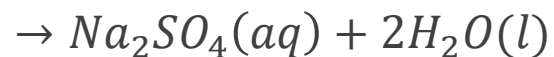
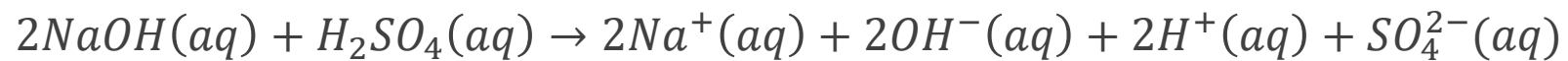
- ▶ Elektronit eivät voi esiintyä kemiassa vapaina. Hapetus-pelkistysreaktioiden on siis tapahduttava aina samanaikaisesti.

- ▶ Aine, joka hapettuu, toimii reaktiossa **pelkistäjänä**, koska se mahdollistaa pelkistymisen. Vastaavasti pelkistyyvä aine on **hapetin**.
- ▶ *Alkuaineiden tyypilliset hapetusluvut löytyvät taulukkokirjasta. Yhdisteessä olevien aineiden hapetuslukujen määrittämistä käsitellään tarkemmin kurssilla 4.*

Neutraloitumisreaktio

- ▶ Brønsted-Lowryn happoteorian mukaan hapot ovat protonien eli H^+ -ionien luovuttajia, ja emäksen vastaanottajia.
- ▶ Yleisesti kun happo ja emäs reagoivat, muodostuu suolaa ja vettä.

natriumsulfaatti

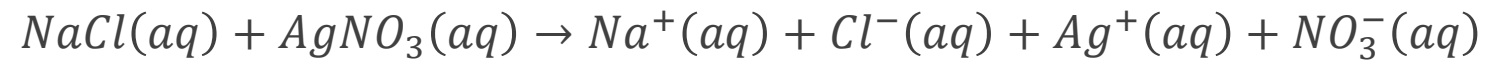
- ▶ Happo-emästitrauksessa neutralointia jatketaan vähintään **ekvivalenttipisteeseen** asti. Ekvivalenttipiste on se piste, jossa teoriassa happo ja emäs ovat neutraloineet toisensa täydellisesti.

Saostumisreaktiot

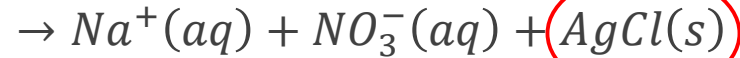
- ▶ Osa suoloista liukenee veteen, ja toiset eivät juuri ollenkaan.
- ▶ Kun eri suoloja liuotetaan esim. veteen, niin suolat hajoavat ioneiksi.
  - ▶ Liuenneet ionit voivat reagoida muiden ionien kanssa muodostaen uusia suoloja, jotka ovat niukkaliukoisia.
    - ▶ Nämä suolat saostuvat näyteastian pohjalle.
- ▶ Eri suolojen liukoisuudet löytyvät taulukkokirjasta.

- ▶ Esim. $NaCl$ ja $AgNO_3$ liukenevat hyvin veteen.

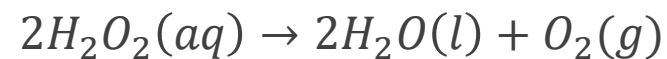
reagoivat keskenään

- ▶ $AgCl$ saostuu, koska se on niukkaliukoinen suola.

Hajoamisreaktiot

- ▶ Jokin yhdisteet voivat hajota valon ja lämmön vaikutuksesta. Esim. vetyperoksidi H_2O_2 hajoaa huoneenlämmössä vedeksi ja hapeksi.

- ▶ Otsoni puolestaan hajoaa Auringon UV-säteilyn johdosta happikaasuksi, mutta samalla UV-valo muodostaa lisää otsonia happikaasusta.

